

регресійного аналізу потребує подальшого дослідження та вдосконалення для адаптації до сучасної економічної ситуації в банківському секторі України.

Список використаних інформаційних джерел

1. Боровиков В.П. Нейронные сети. STATISTICA Neural Networks / В.П. Боровиков, 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Горячая линия - Телеком, 2008. — 392 с.
2. Офіційний сайт НБУ, [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123698
3. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк», [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.oschadbank.ua/>
1. Электронный учебник по статистике StatSoft, [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <http://statsoft.ru/home/textbook/default.htm>

УДК 657.633

Редченко К. І.

д. е. н., професор

завідувач кафедри аудиту, аналізу та оподаткування

Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

Воронко Р. М.

д. е. н., доцент

професор кафедри аудиту, аналізу та оподаткування

Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

ВИМОГИ КОРИСТУВАЧІВ ІНФОРМАЦІЇ ДО СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Питання забезпечення ефективності системи внутрішнього контролю на підприємствах різних організаційно-правових форм власності, яке повинно вирішуватися із врахуванням вимог до її побудови і функціонування усіх зацікавлених сторін, давно є одним з найбільш дискусійних у вітчизняній економічній науці. Встановлення функціонального призначення контролю як засобу виявлення різних зловживань або відхилень від планів і директив керівництва вимагало визначення кількісних і вартісних показників, пов'язаних з фактами розкрадання чи неефективного витрачання ресурсів. Використання цих показників для оцінювання ефективності контролю є недостатнім, оскільки економічний ефект не є єдиним цінним результатом контролю, коли середовищу функціонування підприємств притаманні численні ризики, пов'язані з ринками технологій та інновацій, що швидко розвиваються. Побудова системи внутрішнього контролю повинна бути зорієнтована на максимальне задоволення вимог можливих користувачів.

У науковій літературі питання ідентифікації користувачів і суб'єктів

внутрішнього контролю компаній розглядається переважно з позиції неокласичної теорії фірми, основи якої були сформульовані ще в 1970-х роках у працях А. А. Алчіана, Х. Демсеца, М. С. Дженсена і В. Х. Меклінг. Пізніше вагомий внесок у вирішення проблеми оцінювання ефективності внутрішнього контролю зробили такі вчені, як В. В. Бурцев, Н. Г. Виговська, Е. М. Гутцайт, Г. М. Давидов, І. К. Дрозд, Є. В. Калюга, В. Ф. Максимова, Л. В. Нападовська, В. О. Шевчук та ін. Разом з тим нерозумінням сутності ключових результатів контролю як функції управління, яке простежується в наукових працях багатьох науковців актуалізує дослідження питання оцінювання внутрішнього контролю з позиції створеної цінності для зацікавлених сторін.

Неокласична теорія фірми характеризує організацію як юридичну фікцію, яка служить оболонкою для певного набору договірних відносин між людьми. Головною метою фірми є максимізація прибутку і для її досягнення власники наймають менеджерів, відповідальних за планування та здійснення виробничої діяльності. Менеджери фірми працюють в інтересах власників (акціонерів, інвесторів) і звітують перед ними. Відповідно, внутрішній контроль з позиції неокласичної теорії фірми створюється менеджментом в інтересах власників.

Кінцевим результатом контролю, з позиції окремих науковців, є надання користувачам інформації впевненості у її достовірності та відповідності заданим критеріям і виявлення причин її спотворення [1, с. 7], що сприяє прийняттю ними зважених рішень і формуванню довіри до інформації, що надається підприємством або організацією.

Р. В. Макеев вважає, що найважливішими вимогами міноритарних акціонерів є відсутність корпоративного шахрайства, достовірні фінансова звітність, відповідність дій менеджменту компанії вимогам чинного законодавства. Для мажоритарних акціонерів і топ-менеджерів, навпаки, важливішою є “управлінська” (тобто операційна) ефективність. Причиною цього є певна специфіка вітчизняної економіки, де багато власників бізнесу неохоче розкривають інформацію про діяльність компанії і намагаються уникнути сплати податків [2, с. 19-20]. Така поведінка значною мірою пояснюється нерозвиненістю фондового ринку та браком дієвих ринкових механізмів залучення інвестицій в середній і особливо малий бізнес.

На розвинених ринках вимоги мажоритарних акціонерів переважно збігаються з вимогами міноритаріїв, зокрема в питаннях протидії шахрайству, прозорості фінансової звітності та дотримання норм законодавства. Разом з тим контроль діяльності компанії з боку мажоритарних акціонерів (власників) дозволяє отримувати додаткову, так звану “приватну” вигоду або “премію за контроль” [3]. Йдеться перш за все про додаткову цінність, що створюється для осіб, які безпосередньо або через підконтрольний менеджмент перевіряють діяльність компанії і мають можливість прямо впливати на її стратегію.

Крім акціонерів і менеджменту, істотні можливості визначати вимоги до системи внутрішнього контролю компанії мають й інші зацікавлені сторони,

такі як споживачі або державні регулятори. Ступінь впливу споживачів на корпоративну політику в багатьох компаніях дуже високий і характеризується певною послідовністю пріоритетів. І хоча система цінностей споживачів різними авторами описується по-різному, ми схильні погодитися з позицією Дж. О. Фредерікса і Дж. М. Солтера, які запропонували “пакет цінностей покупця”, до якого належать: 1) ціна; 2) якість продукту; 3) якість обслуговування; 4) інноваційність; 5) корпоративний імідж [4]. Зазначені елементи “пакета” – це саме ті цінності, які є найбільш важливими для споживачів, і контроль за якими повинен забезпечуватися обов’язковими системами внутрішнього контролю будь-якої комерційної організації.

Практичні підходи до оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю на підприємстві завжди обумовлені цілями створення системи контролю та вимогами користувачів. Це означає, що не тільки сама система контролю повинна бути спроектована з урахуванням вимог зацікавлених осіб організації, але й показники ефективності контролю мають відображати їх інтереси і пріоритети.

Ми вважаємо, що у системі управління підприємством контроль одночасно є не тільки гарантом виконання нормативів, інструкцій, розпоряджень вищих органів тощо, але й інструментом виконання програм розвитку. У зв’язку з цим, ми акцентували увагу на тому, що головною метою контролю в управлінні розвитком підприємства є забезпечення еквівіальності його функціонування [5, с. 286]. Щоб досягнути цієї мети контроль повинен виявляти ризики розвитку, інформувати зацікавлені сторони про зміни в системних характеристиках підприємства, надавати впевненість особам, які приймають рішення. Такий контроль буде створювати цінність для зацікавлених сторін і сприяти якісним трансформаціям у процесі розвитку підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Быстряков А. Я. Государственный финансовый контроль / А. Я. Быстряков. – М. : РУДН, 2011. – 271 с.
2. Макеев Р. В. Постановка систем внутреннего контроля: от проверок отчетности к эффективности бизнеса / Р. В. Макеев. – М. : Вершина, 2008. – 296 с.
3. Dyck A. Control Premium and the Effectiveness of Corporate Governance Systems / A. Dyck, L. Zingales // Journal of Applied Corporate Finance. – 2004. – Vol. 16. – No. 2-3. – P. 51-72.
4. Frederiks J. O. Beyond customer satisfaction / J. O. Frederiks, J. M. Salter // Management Review. – 1995. – Vol. 84. – No. 5. – P. 29-33.
5. Редченко К. І. Місце і роль контролю в управлінні розвитком підприємства / К. І. Редченко, Р. М. Воронко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнародний збірник наукових праць. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – Вип. 2(26). – 334 с. – С. 280-295.